

AZ OLASZ MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSBIZTOSÍTÁS

A szociális kérdést, amely filozófusok, szociológusok, államférfiak és minden kormányrendszer megoldatlan problémája maradt, a fasizmus a maga jelentőségében teljes terjedelmében felmérte és átérezte. A probléma etikai, politikai, valamint gazdasági fontosságának felismerésével a korporatív rendszer vállalja és lépésről-lépésre keresztülviszi annak megoldását, és az osztálykülönbségek, azon túl pedig az osztályellentétek feloldásával harmonikus, kiegyensúlyozott társadalom felé vezeti az olasz népet. Idejétmúltá gazdaság-társadalmi rendszerek megkísérelték és megkísérlik ma is, hogy esetenkénti, karitatív jellegű, alamiznaszerű segélyekkel, ideiglenesen ható intézkedésekkel enyhítsék a szociális bajokat, de a végleges, gyökeres megoldást megtalálni nem tudják és nem is akarják. A fasizmus ebben a tekintetben is az egyenes, határozott utat választotta, amikor a forradalom tizedik évfordulójának emlékűnnepén Mussolini kijelentette, hogy a feketeingesek a szociális kérdés terén elvetik az emberbaráti és könyörületen alapuló elveket és helyettük a jogon és igazságon nyugvó radikális megoldást akarják. Ennek a gondolatnak fokozatos megvalósulását mutatják azok a törvények, amelyekben mint a szociális kérdés megoldásának állomásain keresztül elvezet az út a szociális igazságosságon felépülő harmonikus társadalmi rendszerhez. A szociális törvények köréből kiemeljük a szociális gondoskodás egyik legszebb és legfontosabb területét, a szociális biztosítást. Mivel Olaszország lakosságának nagyobbik része közvetve vagy közvetlenül a mezőgazdaságból él, a következőkben részletesen foglalkozunk a kötelező mezőgazdasági biztosítás különböző ágainak fejlődésével és mai állapotával.

Házassági és anyasági biztosítás

Az 1939 április 14-iki törvény rendszerbe foglalja az addigi rendelkezéseket és kötelezővé teszi a biztosítást mindkét nemű tisztviselőre, alkalmazottra és napszámásra, amennyiben a 14 életévet betöltötték és a férfiak a 60, a nők az 55-ik életévet még nem érték el. Ugyanez vonatkozik a felesbérlokre (mezzadri) és a telepésekre (coloni), azok feleségére, végül a családhoz tartozó és állandóan a gazdaságban dolgozó személyekre is. A házassági pótlékra jogosult férfiak 500 lírát, a nők 400 lírát

kapnak. Az anyasági segély az első gyermek után 150, a második és harmadik után 175, a negyedik és minden további gyermek után 200 líra. A törvény értelmében a pótlékra akkor is jogosult a munkás, ha a munkaadó a díjat befizetni elmulasztotta.

A biztosítási díj állandó alkalmazotknál férfiak után évi 22 líra, nők után 24 líra, az ideiglenesen alkalmazott férfiak után napi 0,24, nők után 0,22 líra. Felesbérlo vagy telepes hozzátartozója évente 18 lírát fizet. A biztosítási – hozzájárulási – díj felét a munkaadó, felét a munkás viseli.

Kölcsönös betegségi biztosítás

A betegség esetére szóló biztosítást az 1935 évi október 16-án a mezőgazdasági munkaadók konföderációja (Confederazione Fascista degli Agricoltori), valamint a mezőgazdasági munkások konföderációja (Confederazione Fascista dei Lavoratori dell'Agricoltura) között létrejött közös megállapodás nagyjában megoldotta. E megállapodás értelmében minden, a mezőgazdaságban dolgozó, 12 és 65 év közötti munkás kötelezően tagja a kölcsönös betegpénztárnak.

A közös megegyezés eredményeképpen kiadott jogszabályok a biztosított és családtagjai javára kétfajta szolgáltatást állapítanak meg: az egyik kötelező. Ez táppénzből, orvosi és kórházi kezelésből, gyógyszerek szolgáltatásából, szakorvosi kezelésből, fürdőkúrából áll. A másik fakultatív. Ennek célja az egészség – különösképpen a gyermekek egészségének – megővése, valamint halálesetnél segély nyújtása.

A kölcsönös betegségi biztosítás díja fejében állandó alkalmazásnál férfiak 132, nők 88 lírát fizetnek. Ugyanez érvényes a 15 és 18 év közötti fiúkra és lányokra is. Az alkalmi munkások és munkásnők naponta 0-60, illetőleg 0-40 lírát – ideszámítanak a 15 és 18 év közötti alkalmi munkát végző fiúk és leányok – fizetnek.

1937 február 16-án a fenti két mezőgazdasági konföderáció közös határozattal a betegségi biztosítást a felesbérlokre és a telepesekre is kiterjesztette. Minden 12 és 60 év közötti felesbérlo és kolonista, aki betegpénztári tag, hozzájárulási díj fejében évenként 35 lírát köteles fizetni.

Tuberkulózis elleni biztosítás

Az 1939 április 14-én hozott törvény mindkét nembe tartozó 14 éven felüli személyekre kötelezővé tette a tuberkulózis elleni biztosítást. A felső korhatár férfiakra 60, nőkre 55 év. Feltételként állapítja meg a törvény, hogy a biztosítási díj alapja csak harmadik személyekkel való függő viszonyból származó munkabér lehet. Az intézet házi, gyógyintézeti és ambuláns kezelést ad a biztosítottaknak vagy családtagjainak. Családtagnak kell tekinteni a feleséget, munkaképtelen férjet, továbbá törvényes, természetes vagy a biztosított feleségének előző házasságából származó gyermekeket, ha azok 15 éven aluliak.

Azok a mezőgazdasági munkások, – tisztviselők, vagy napszámosok – akiknek a fenti kategóriába tartozó családtagjaik vannak, házi vagy kórházi ápolás esetén, vagy pedig ambuláns ápolás alkalmával – amennyiben ezek munkaképtelenséggel járnak – napi 4 líra segélyben részesülnek.

Ha a biztosítottnak olyan gyermekei vannak, akik a 16. életévet még nem töltötték be vagy betöltötték, de munkaképtelenek, naponta egy gyermek után 0,60, két vagy három gyermek után 0-80, négy vagy több gyermek után 1.- líra segélyt fizet a biztosítóintézet.

A törvény értelmében a biztosított az intézet szolgáltatásaira akkor is igényt tarthat, ha a munkaadó a díj befizetését elmulasztotta.

A kölcsönös biztosítási díj állandóan alkalmazott férfi munkásoknál 36, női munkásoknál 30 líra minden évben. A napszámosok mindkét nemére vonatkozóan a díj naponta 0,20 líra. Felesbérlo, vagy telepescsaládok tagjai személyenként minden esztendőben 15 lírát fizetnek.

Balesetbiztosítás

A balesetbiztosítás a kárbiztosítás területére tartozik, amelyet csak nagy vonalakban tárgyal a kereskedelmi jog 423-ik szakasza. A fasiszta jogfelfogás a balesetet és a munkaképtelenséget nemcsak egyéni kárnak és hátránynak, hanem a közösséget, a társadalmat is érintő csapásnak tekinti.

Az 1917 év augusztus 23-án kiadott kormányzósági dekrétum szerint kötelezően biztosítandó baleset ellen a mezőgazdaságban állandóan vagy ideiglenesen dolgozó mindkét nemű 12 és 70 év közötti munkás, tulajdonos, felesbérlo, bérlo, valamint feleségük és gyermekeik, ha az utóbbiak állandóan a gazdaságban dolgoznak. A biztosítás költségei – a kölcsönösség elve alapján – kizárólag a gazdát terhelik. Az esedékes évi díjat az állami földadó alapján állapítják meg és mint annak pótdóóját vetik ki.

A balesetbiztosítás egyik fő jellemzője az igény automatikus beállta, a másik a családi gondolat, amely abban domborodik ki, hogy a kártérítés kor és nem szerint változik, valamint abban a tényben, hogy feleség vagy 15 éven aluli gyermekek esetén az intézet szolgáltatása az alapösszeg 10-50%-ával emelkedik.

Az igényjogosultság minden egyéb körülményre való tekintet nélkül beáll, ha a baleset mezőgazdasági, vagy erdőgazdasági üzem megbízásából, számlájára vagy javára végzett munka közben külső erő behatására történik.

Rokkantsági és öregségi biztosítás

Első ízben az 1919-ben hozott kormányzósági rendelet, majd az 1919 április 14-én kelt törvény kötelezővé nyilvánítja és kiterjeszti a rokkantsági és öregségi biztosítást mindkét nemű olyan munkásra, akik harmadik személyekkel szemben fizetett, függőségi viszonyban vannak. A kötelezettség a 14 és 60 év közötti lévő férfiakra, valamint a 14 és 55 év közötti nőkre terjed ki.

A kölcsönösen viselt hozzájárulási díj állandó férfi és női alkalmazottak után évente 108, illetve 54 líra. Férfi és női alkalmi munkások után személyenként napi 0,36, illetve 0,18 líra fizetendő.

A biztosított igényt tarthat járadékra:

a) ha a biztosítási határt (férfiaknál 60, nőknél 55 év) elérte, a biztosítás kezdete óta legalább 15 év eltelt és megfelelő nagyságú díjat befizettek;

b) bármikor, ha a biztosított a törvény értelmében munkaképtelenné válik, amennyiben a biztosítás legalább öt éve fennáll és megfelelő nagyságú hozzájárulási (tagsági) díjat fizettek.

A járadék az alapösszeg 10%-ával emelkedik minden 16 éven aluli gyermek után, továbbá korhatárra való tekintet nélkül olyan gyermekek után, akik munkaképtelenné váltak, feltéve, hogy a biztosított által tartottak el.

A biztosított vagy a járadékos halála esetén az özvegy, a hátramaradt 16 éven aluli, valamint az idősebb, de munkaképtelen gyermekek járadékot kapnak. Az özvegynek a biztosított által élvezett, vagy arra jogosított összegnek 50%-át és gyermekekenként további 10%-át

fizetik ki. Igényjogosult özvegy nem léte esetén minden gyermek 20%-ot kap. Abban az esetben, ha a biztosított igényjogosult hátrahagyása nélkül hal meg, az özvegynek a befizetett díjnak megfelelő összegű kártérítés jár. Ez az összeg sem 300 líra alatt és sem 1000 líra felett nem lehet.

Családi pótlékok

A családi pótlékok intézménye döntő lépést jelent a fasiszta rendszer szociális elveinek teljes megvalósulása felé.

Az 1937 március 3-án tartott fasiszta nagytanácson határozottan lerögzítették a fasiszmus népesedési politikájának és a családi munkabér megvalósításához vezető útnak irányvonalát.

A családi pótlék intézményét a mezőgazdaságra az 1937 június 17-ikén életbelépett 1048. számú kir. törvénydekrétummal terjesztették ki kötelező erővel. A pótlékot a családfőnek mások részére fizetés ellenében végzett munkája alapján fizetik, a vele közös háztartásban élő felelőség, gyermekek és szülők után. A napi pótlék egy gyermek után 0.65, két vagy három gyermek után 1.-, négy vagy több gyermek után 1.25 líra. A feleségnek naponta 1.45, a szülők mindegyikének 0.80 líra pótlék jár.

A szociális biztosítás adminisztrációjának egyszerűsítése

Az 1938 november 28-án megalkotott 2138. számú kir. törvényrendelet intézkedik a mezőgazdák és mezőgazdasági munkások szociális hozzájárulása adminisztrációjának egységesítéséről. Ez a reform meggyorsítja a díjak beszedését és ellenőrzését. A biztosítási hozzájárulásokat az állam szedi be az egyenes adókkal együtt. Az 1940 szeptember 24-iki 1949. számú kir. rendelet továbbépíti a munkaadók és munkások ellenőrzését mind a díjak fizetése, mind a segélyek élvezése tekintetében. A korporációk minisztériuma, amely a szociális biztosítás ügyét mindenkor egyik legfontosabb feladatának tekinti, felhívást intézett az érdekelt hatóságokhoz és szervezetekhez, hogy ne csak a hozzájárulási díjak beszedésénél törekedjenek egyszerűsítésre és gyorsaságra, hanem ami a közösség szempontjából még fontosabb, mindent kövessenek el, hogy a segélyek és pótlékok minél előbb és minél zökkenésmentesebben jussanak az arra jogosultak kezéihez.

Csáktornyai Ferenc